

промисловість, то вони ж як основні галузі розвитку національної економіки й стали епіцентрами деструктивного впливу прихованого протекціонізму.

Список використаних джерел

1. Сміт Адам. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ, 2013. 735 с.
 2. Панченко В. Г. Прихований протекціонізм як виклик регулюванню міжнародних економічних відносин. *Економіка та держава*. 2018. № 2. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2018/17.pdf (дата звернення 18.02.2021).
 3. Резнікова Н. Еволюція форм економічної експансії: неопротекціонізм як інструмент глобального домінування / Н. Резнікова, О. Іващенко. *Економіка і держава*. 2016. №4. С.48.
 4. Келічавий А. В. Політика протекціонізму як фактор підвищення конкурентоспроможності економіки. *Ефективна економіка*. 2014. №6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3133> (дата звернення 16.02.2021).
 5. Гордєєва Т. Міжнародні торговельні суперечки у сучасній регулятивній парадигмі / Т. Гордєєва // *Міжнародна економічна політика*. 2013. № 2 (19). С. 101-125.
 6. Global Dynamics / Global Trade Alert. URL: https://www.globaltradealert.org/global_dynamics/area_all/year-from_2018/year-to_2018 (дата звернення 19.02.2021).
-

Пікуль Є. Ю., здобувачка вищої освіти 2 курсу гр. МР-191
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

НАЙОБГРУНТОВАНІШІ КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ТА МЕДИЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

Проблема людини – її сутності, походження, можливостей і перспектив, сенсу буття – здавна хвилювала мислителів. Щодо сутності й походження людини існувало багато концепцій – міфологічних, релігійних, наукових. Найдоказовіші концепції генези людини та змісту людського буття сформульовані у ХХ сторіччі. Якщо бути більш точними, то обгрунтовано можна стверджувати, що основні наукові досягнення людинознавства зосереджені у попередньому сторіччі і, звісно, суттєво поглиблюються в останні десятиліття.

На початку ХХ сторіччя в історії філософсько-антропологічного знання відбулася переоцінка попереднього філософського досвіду постановки питання про природу і сутність людини. Цей так званий «антропологічний поворот», який пов'язують з публікацією робіт М. Шелера, Г. Плеснера, А. Гелена, Е. Кассіра і ряду інших мислителів, стався в силу необхідності осмислення тих соціальних і культурних трансформацій, які відбувалися в Європі після Першої світової війни [1].

Звертаючись безпосередньо до людської реальності, філософська антропологія висуває завдання створення загального уявлення про людину, котре могло б мати інтегруюче значення в життєдіяльності суспільства [2].

М. Шелер в відомій доповіді «Становище людини в Космосі» (1928) зазначає, що філософська і природно-наукова антропологія, а також теологічне розуміння людини як

ніколи далекі один від одного, авторитет дарвінізму в питанні про людину підірваний і спеціальні науки про людину приховують сутність людини.

Г. Плеснеру найперспективнішими здавалися феноменологія Е. Гуссерля і герменевтика В. Дільтея. У центрі філософської антропології повинна опинитися людина як суб'єкт і об'єкт свого життя, як предмет і центр для самого себе, підкреслює Плеснер в своїй роботі «Сходинки органічного і людина» (1928) [1].

А. Гелен, розвиваючи погляди М. Шелера, бачить джерело людської діяльності в біологічній недостатності людини, розглядаючи «недосконалість» його органів порівняно з високоспеціалізованими органами деяких тварин. На відміну від тварин, людина відкрита сприйняттю, які не мають вродженої сигнальної функції. Ця велика свобода і переповненість, пов'язаного з нею, людського сприйняття «неспецифічними подразненнями», вимагає так званого «розвантаження», яке досягається символічною переробкою, що завершується другою сигнальною системою людини [3].

М. Гайдеггер обґрунтував відміну фундаментальної онтології і філософської антропології. Філософія про людину визначає її як розумну істоту, як живу істоту, але історія цих визначень виявляє незадовільність і недостатність такого бачення стосовно саме до сутності людини, яка нерозривно пов'язана з буттям. Філософська антропологія, коли проблематизує питання про людину, лише окреслює і виявляє більш важливу для філософії і людини проблему – проблему буття. Людина, яка розуміється як суб'єкт пізнання, історії і моральності, поміщена такою філософською установкою поза буттям і поза своєю суттю. В онтології Хайдеггера людина не суб'єкт буття, а пастух буття, вона не творить буття, але знаходиться при ньому [1].

Другою важливою передумовою «антропологічного повороту» стала криза філософії раціоналізму. Відірваність європейської філософії XVIII-XIX ст. від актуальних проблем повсякденності, зосередження на раціоналістичних здібностях людини всупереч почуттям призвело до кризи філософії, її нездатності пояснити сутність людини, її життя та діяльності.

Вихідним пунктом вирішення антропологічної проблеми є питання про те, що ж вважати суто людським в людині, чим саме зумовлений особливий, лише людині притаманний спосіб життєдіяльності. Розуміння сутності (природи) людини пов'язане з визначенням характеру взаємозв'язку і взаємодії природного, соціального і духовного в людському існуванні [2].

Не залишаються непомітними в історії філософської антропології поєднання антропологічних підходів до принципів марксизму. Відкинувши ідеалістичні і натуралістичні концепції розуміння сутності людини, марксизм підійшов до пояснення природного і соціального в людині на основі принципу діалектичного матеріалізму. Вихідним пунктом марксистського «погляду» на сутність людини з'явилася трактування його як продукту і суб'єкта суспільно-трудової діяльності [3].

Таким чином, людина виступає в марксистській теорії як соціальна істота, її сутність визначається як сукупність всіх суспільних відносин. Всі суто людські якості, в тому числі і свідомість, є результатом суспільно-практичного життя. Марксизм обґрунтував принципову незавершеність людини, відкритість світові, «незапрограмованість» раз і назавжди її сутності. Людина самостворює і саморозвиває себе в процесі історичного культурного життя [2].

Бачимо, що в історії розвитку філософської думки абсолютизація однієї зі сторін розуміння сутності людини призвела до виникнення двох концепцій, які характеризують природу людини: соціологізаторську та біологізаторську. Перша поширилася особливо широко серед прихильників марксистської філософії на основі тези про людину як про

сукупність суспільних відносин. Прихильники цієї концепції вважали, що ніяких особливих біолого-генетичних задатків індивідуум не має; соціальна не тільки особистість, але і вся біолого-фізіологічна структура людини. Друга – тлумачила сутність людини переважно з позицій біології, розглядаючи індивідуума як істоту фізичну, тілесну, збурену потягами і несвідомими імпульсами [3]. Істина, напевне, десь посередині.

Отже, проблема походження людини була і є однією з основних проблем філософії. Одним із найважливіших напрямків її вирішення залишається теорія еволюції, в якій формуються доказові концепції через наукове осягнення співвідношень природного і соціального в історичному та індивідуальному розвитку людини. Тож, охоче долучаємось до твердження: «Спілкування на гуманітарній основі стає незаперечною загальнолюдською, груповою та індивідуальною цінністю водночас, а також предметом віри у здатність Усіма разом і Кожним зокрема Тут і Зараз вирішити нагальні життєві проблеми. Спільність позицій, інтересів, майнового, духовного стану тощо формує впевненість не стільки у самоцінність «себе, улюбленого», як силу сумісництва, колективної дії, значущість іншої людини» [4, с. 16]. Таким чином, найважливіше завдання філософської та медичної антропології – зберегти в людині людське, наскільки б проблемним це не здавалось у сучасному багатовимірному і динамічному світі.

Список використаних джерел

1. Хамитов Н. Философия: бытие, человек, мир. Издание 2-е, исправленное и дополненное. Киев : КНТ, 2015. 277 с.
2. Філософська антропологія: передумови виникнення, сутність, проблематика. Соціокультурні та філософські передумови «антропологічного повороту» у європейській філософії XX ст. *Методична розробка лекції № 1*. URL: https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/KafFilos/05_01_17-1.pdf (дата звернення 09.03.2021).
3. Осмысление сущности человека как объекта философского и биосоциального знания в контексте интегративной антропологии. *Современные проблемы науки и образования. Электронный научный журнал*. URL: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=15415> (дата звернення 07.03.2021).
3. Киселиця С. В. Гуманізм як вистраждана мудрість поколінь. *Virtus: Scientific Journal* / Editor-in-Chief M.A. Zhurba. October #3, 2015, published in 2014 (145 p.) С. 14-17. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/10997> (дата звернення 12.03.2021).

Скрицький Д. П., здобувач вищої освіти
ступеня доктор філософії 2 року навчання
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доц.
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ УСПІШНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Еволюція зовнішньоекономічної діяльності України та її державно-управлінської складової є багатовимірним та багатофакторним сучасним явищем, що відображає феномен глобалізаційних та євроінтеграційних процесів. Україна, як і всі держави, намагається встановити взаємовигідне економічне співробітництво на регіональному та світовому рівнях, докладаючи серйозних зусиль щодо узгодження всього комплексу дво- та багатосторонніх відносин. Важливим компонентом цих відносин є зближення національних